

ULISA: Uluslararası Çalışmalar Dergisi

Journal of International Studies

Cilt 9, Sayı 1 - Volume 9, Number 1

Volkan Kocabaş*

* Lisansüstü Öğrenci, Güvenlik Çalışmaları, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara, Türkiye; av.volkankocabas@gmail.com; ORCID: 0009-0004-4564-6558.

Türkiye ile Yunanistan Arasındaki Güvenlik İkilemi

Türkiye ve Yunanistan arasında Ege Denizi, Kıbrıs meselesi, azınlık hakları ve Patrikhane gibi konular temelinde uzun süredir devam eden anlaşmazlıklar, iki ülkenin dış politika önceliklerinde belirleyici olmuştur. Bu çalışma, söz konusu anlaşmazlıkların doğurduğu güvenlik ikilemini, oyun teorisi ve politika analizi bağlamında değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI) verilerinden yararlanılarak iki ülkenin savunma harcamalarındaki eğilimler incelenmiş; elde edilen veriler oyun teorisi ile yorumlanmıştır. Araştırmanın teorik çerçevesi güvenlik ikilemi, rasyonel davranış modeli ve politika analizi gibi kavramlar üzerine inşa edilmiştir. Bulgular, her iki ülkenin de güvenlik arayışı nedeniyle silahlanmayı tercih ettiğini, ancak bu tercihin karşılıklı güvensizliği derinleştirdiğini göstermektedir. Dolayısıyla güvenlik ikileminin yalnızca askeri harcamalarla değil, aynı zamanda taraflar arası politik etkileşimle birlikte ele alınması gerektiği ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik İkilemi, Oyun Teorisi, Politika Analizi.

Security Dilemma Between Türkiye and Greece

Disputes between Türkiye and Greece over issues such as the Aegean Sea, the Cyprus question, minority rights, and the Ecumenical Patriarchate have long shaped the foreign policy priorities of both countries. This study aims to examine the resulting security dilemma within the framework of game theory and policy analysis. Drawing on data from the Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), the study analyzes trends in the defense expenditures of both countries and interprets the findings using game theory. The theoretical framework of the research is built upon key concepts such as the security dilemma, rational actor model, and policy analysis. The findings reveal that both countries tend to pursue militarization as a means of ensuring their security; however, this choice deepens mutual mistrust. Therefore, the study argues that the security dilemma should not be addressed solely through military spending but must also be considered in the context of political interaction between the parties.

Keywords: Security Dilemma, Game Theory, Policy Analysis.

Araştırma Makalesi | Original Article

Atıf: *Ulisa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi*, Cilt 9, Sayı 1(2025), ss. 38-45.

Citation: *Ulisa: Journal of International Studies*, Vol 9, No 1(2025), pp. 38-45.

Başvuru 12.08.2023 Received | Kabul 30.06.2025 Accepted

Türkiye ile Yunanistan Arasındaki Güvenlik İkilemi

1. Giriş

Türkiye ile Yunanistan arasında Ege Denizi, Kıbrıs, azınlık hakları ve Patrikhane gibi çeşitli konular etrafında şekillenen diplomatik ve stratejik sorunlar, tarihsel arka planı olan kronik bir gerginliğin sürekliliğini sağlamaktadır. 21. yüzyılın ilk çeyreğine gelindiğinde bu sorunlar beş ana başlık altında toplanabilir: deniz yetki alanları (karasuları ve kıta sahanlığı), adaların silahsızlandırılması, coğrafi oluşumların statüsü, Uçuş Bilgi Bölgesi (FIR) ve Arama Kurtarma (SAR) yetkileri. Bu yapısal sorunların dış politika karar alma süreçlerine nüfuz etmesi, güvenlik kaygılarını derinleştirmiş ve tarafların birbirini tehdit olarak algılamasına neden olmuştur.

Bu bağlamda çalışmanın temel araştırma sorusu şudur: Türkiye ve Yunanistan arasındaki güvenlik ikilemi, rasyonel karar alma süreçleri bağlamında nasıl açıklanabilir? Bu soru çerçevesinde, güvenlik ikilemi kavramının yalnızca askeri harcamalarla değil; tarafların stratejik algıları, tarihsel deneyimleri ve rasyonel davranış biçimleriyle birlikte analiz edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Oyun teorisi, bu bağlamda, iki ülkenin karşılıklı davranışlarını analiz etmek için işlevsel bir model sunmaktadır. Buna ek olarak, politika analizi, dış politika kararlarının arka planındaki siyasal, ekonomik ve kurumsal dinamikleri anlamaya katkı sağlamaktadır.

Bu kapsamda makalenin ikinci bölümünde, çalışmanın teorik çerçevesini oluşturan oyun teorisi, güvenlik ikilemi, politika analizi ve rasyonel davranış modeli hakkında teorik bilgi açıklanmaktadır. Üçüncü bölümde, iki ülkenin savunma yatırım ve harcamaları incelenmektedir. Dördüncü bölümde ise iki ülkenin savunma harcamaları oyun teorisine uygulanmaktadır. Çalışmanın son bölümünde ise iki ülkenin politikaları değerlendirilmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Oyun Teorisi

Oyun teorisi, ekonomik faaliyetlere ilişkin en iyi kararın verilmesi için geliştirilmiş matematiksel bir yaklaşım olarak ifade edilebilir. Bu faaliyetlerde birden fazla karar verici, kendi kazançlarını en iyi duruma getirecek biçimde karar vermek zorundadırlar. Oyun teorisi, gruptaki oyuncuların yapabileceklerinin stratejik bir analizine dayanarak, rasyonel seçimler yapan bir grup oyuncu arasındaki var olan karşılıklı etkileşimi analiz eder (Mehmet Ahlatcıoğlu, 1998).

Ekonomik rekabetin, savaşların, seçimlerin ve çoğu zaman oyun olarak düşünmediğimiz daha pek çok etkileşimin, bir oyun gibi ele alınıp analiz edilebileceği fikriyle bilimsel bir metafor üzerine kurulu olan oyun teorisi; rasyonel ajanları etkileşime sokarak veya başka bir deyişle etkileşimli karar teorisini kullanarak strateji seçiminin incelenmesidir (McCain, 2014). Oyunun özelliklerine bakacak olursak:

- Bir oyun en az iki kişiden oluşur.
- Oyuncular birden fazla alternatif arasından seçim yaparak hareket ederler.
- Sonuçlar ve hareketler oyunun yapısına bağlı olarak değişebilir. Örneğin sıralı ve tam bilgili bir oyunda birinci oyuncu ikinci oyuncunun neyi seçeceğini bilir ve buna göre hareket ederek önce hareket etmenin avantajını kullanır ve sonucu daha ikinci oyuncu hareket etmeden belirler.

Oyun teorisi birçok alanda karar vericiler tarafından uygulanan bir yöntemdir. Oldukça karmaşık olan durumlarda çıkış yolu bulmada yardımcı olur. Oyuna dâhil edilen her bir veri, kararları ve sonuçları doğrudan etkileyebilir. Bu yönüyle bir yöntemden çok meşaleye benzetilebilir. Meşale ne kadar büyütülürse yol o kadar net görülebilir. Çünkü oyun teorisi, teoriyi uygulamaktan çok uygulayana hizmet etmektedir.

2.2. Güvenlik İkilemi

Uluslararası güvenlik literatürünün önemli konularından birisi de güvenlik ikilemidir. Herz güvenlik ikilemini şöyle tanımlamaktadır: “Bir toplumda yaşayan birey ya da gruplar diğer gruplar tarafından saldırıya uğrama, egemenlik altına alınma ve yok edilme gibi kaygılara sahiptir. Saldırıya maruz kalmamak için kendini emniyete alma çabası, onları bu tehlikelerden kaçınmak için daha da güçlü olmaya yönelik tedbirler almaya yöneltir. Bu düşünce diğerlerini en kötüsüne hazırlık yapmaya zorlar. Adeta yarış içinde olunan böylesine bir ortamda iki taraf da kendini güvende hissetmediğinden daha güçlü olmak amacı ile mücadele bu şekilde devam eder.” (Herz, 1950).

Graham Allison’un Tukidides Tuzağı olarak adlandırdığı fikir, Thukidides’in “Peloponnessos Savaşları” adlı eserinde Atina ile Sparta arasındaki 30 yıl süren ve MÖ 404 yılında sona eren ünlü Peloponez Savaşı’nı tasvir ederken kullandığı “Atina’nın yükselişi ve bunun Sparta’ya aşıladığı korku, savaşı kaçınılmaz hâle getirdi” cümlesinden günümüzde bile Realizm’in Uluslararası İlişkiler yaklaşımındaki en önemli kavramı olan “güvenlik ikilemi” olgusunu en yalın haliyle açıklamaktadır. Güvenlik ikileminin devletleri savaşa ittiğini açıklayan spiral modele göre devletler diğer tarafın silahlanmasını adeta kendisinin silahsızlanması olarak algılar. Karşılıklı korkular önleyici savaş güdüsünü teşvik ederek bu döngünün savaşa çıkarma sonuçlanmasına neden olabilmektedir.

2.3. Politika Analizi

Ulusal güvenlik politikaları nadiren sadece rasyonel hesaplamalarla açıklanabilir; bir ülkenin jeopolitik ortamı, kaynakları ve iç politikası dahil olmak üzere birçok başka faktör denkleme girer. Yine de bu çerçevede, ülkeler normalde kendilerine açık olan politika alternatiflerini rasyonel bir şekilde tartmaya ve ulusal çıkarları ve hedefleri en iyi şekilde ilerletecek seçenekleri seçmeye çalışırlar. Politika analizleri, alternatif seçeneklerin amaçları ve beklentileri hakkında sorgulamaya tabi tutularak geliştirilebilen karar verme sürecinde etkili roller oynayabilir ve sıklıkla oynar (Kugler, 2006).

Politika analizi, politik süreçleri ve kararları inceleyen ve değerlendiren bir araştırma yöntemidir. Politika analizi, politika yapıcılarının mevcut politikaların etkisini değerlendirmelerine, politika seçeneklerini karşılaştırmalarına ve gelecekteki politika tercihlerini belirlemelerine yardımcı olabilir. Analiz yöntemleri, stratejik değerlendirme, sistem analizi, operasyonel değerlendirme gibi nitel ve nicel teknikleri içerebilir.

2.4. Rasyonel Davranış Modeli

Uluslararası ilişkilerde rasyonel davranış modeli, aktörlerin uluslararası politika ve dış politika kararlarında rasyonel düşünce ve çıkarlarına dayalı olarak hareket ettiği bir teorik yaklaşımdır. Bu model, aktörlerin çıkarlarını maksimize etmeye çalıştığını ve kararlarını hesaplamaya dayalı bir şekilde aldığını öngörür. Rasyonel davranış modeli, aşağıdaki temel varsayımları içerir:

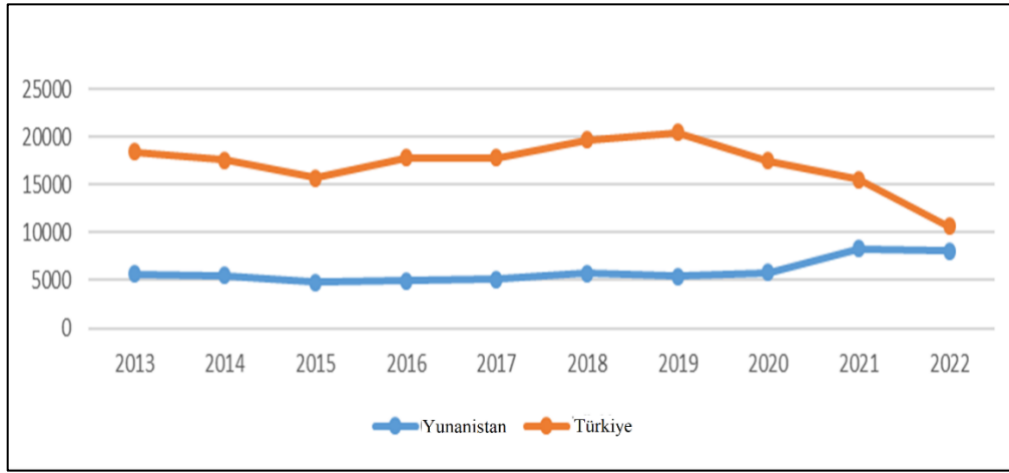
- a) Rasyonellik: Model, aktörlerin rasyonel olduğunu ve kendi çıkarlarını bilinçli bir şekilde değerlendirdiklerini varsayar. Aktörler, bilgi sahibi olma yeteneklerini kullanarak, kararlarını en iyi şekilde değerlendirirler.
- b) Hedefler ve Çıkarlar: Aktörlerin net ve belirli hedeflere sahip olduğu ve bu hedeflere ulaşmak için çaba gösterdiği varsayılır. Aktörler, politika tercihlerini yaparken kendi çıkarlarını koruma ve maksimize etme amacı güder.
- c) Bilgi: Rasyonel davranış modeli, aktörlerin kararlarını verirken mevcut bilgileri kullanma yeteneklerine sahip olduklarını varsayar. Aktörler, geçmiş deneyimlerden, istihbarattan, analizlerden ve diğer kaynaklardan edindikleri bilgileri kullanarak kararlarını verirler.

- d) Seçenekler ve Sonuçlar: Aktörler, farklı politika seçeneklerini değerlendirir ve bu seçeneklerin sonuçlarını hesaplarlar. Kararlarını, en iyi sonucu elde etmelerini sağlayacak şekilde verirler. Bu model, aktörlerin çıkarlarını ve hedeflerini en iyi şekilde gerçekleştirecek seçenekleri tercih edeceğini öngörür.

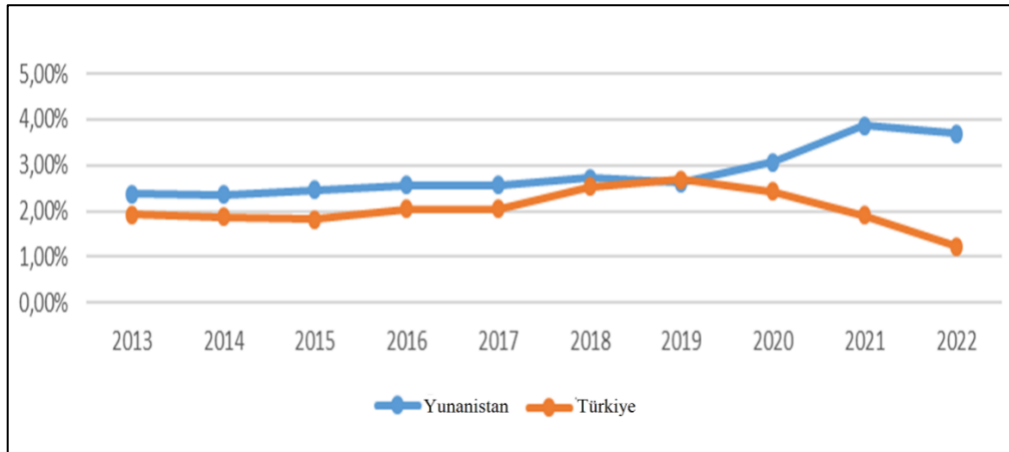
Rasyonel davranış modeli, uluslararası ilişkilerdeki aktörlerin karar alma süreçlerini ve politika tercihlerini açıklamaya çalışır. Ancak, bu model bazen aktörlerin tam anlamıyla rasyonel davranmadığı durumları açıklayamaz ve insan faktörünün duygusal veya sosyal dinamikleri gibi diğer faktörleri dikkate almaz. Bu nedenle, rasyonel davranış modeli, uluslararası ilişkilerdeki tüm karar alma süreçlerini kapsayacak şekilde tek başına yeterli bir açıklama sunamaz.

3. Veri Analizi

Sayısal veriler, analizi yapmada önemlidir. Kanıta dayalı kararlar almak, etkiyi değerlendirmek, karşılaştırmalar yapmak, öncelik belirlemek ve politika değerlendirmesi yapmak için sayısal veriler kullanılır. Bu bölümde iki ülkenin güvenlik ikilemi kapsamında hareket edip etmedikleri test edilmeden önce iki ülkeye ait savunma harcamaları verileri incelenecektir.

Grafik 1. Türkiye ve Yunanistana ait savunma harcamaları (Milyon \$)

Grafik 2. Türkiye ve Yunanistanın savunma harcamalarının GSYİH'ye oranı

Kaynak: SIPRI, 2023

Grafikte yer alan verilere göre, Yunanistan ve Türkiye'nin savunma harcamaları 2013-2022 döneminde nasıl değiştiğini analiz edilebilir.

Yunanistan'ın savunma harcamaları 2013 yılında 5,65 milyar dolar seviyesindedir ve

2015 yılına kadar azalma göstermiştir. 2015 yılından itibaren artış eğilimi göstermiş, ancak 2019 yılında en düşük noktasına ulaşmıştır. 2020 ve 2021 yıllarında ciddi bir artış yaşamış ve 2021 yılında en yüksek seviyeye ulaşmıştır. 2022 yılında bir miktar düşüş göstererek 8,10 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

Türkiye'nin savunma harcamaları 2013 yılında 18,42 milyar dolar seviyesindedir ve 2015 yılına kadar düşüş yaşamıştır. 2015 yılından itibaren artış trendi göstermiş ve 2018 yılında en yüksek noktasına ulaşmıştır. 2019 ve 2020 yıllarında bir miktar düşüş yaşanmış, ancak 2021 yılında tekrar artış kaydedilmiştir. 2022 yılında ise belirgin bir düşüş göstererek 10,64 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

Yunanistan'ın savunma harcamaları oranı 2013-2015 döneminde dalgalanmalar göstermiştir. 2016 yılından itibaren artış trendi göstermiş ve 2021 yılında en yüksek oranına ulaşmıştır. 2022 yılında bir miktar düşüş göstererek %3.69 olarak kaydedilmiştir.

Türkiye'nin savunma harcamaları oranı 2013-2015 döneminde düşüş göstermiştir. 2015 yılından itibaren artış trendi göstermiş ve 2018 yılında en yüksek oranına ulaşmıştır. 2019-2022 döneminde dalgalanmalar göstermiştir, ancak genel olarak düşüş eğilimi göstermektedir. 2022 yılında %1,23 olarak kaydedilmiştir. Bu verilere dayanarak, Yunanistan'ın savunma harcamalarının genel olarak artış eğiliminde olduğu, Türkiye'nin ise savunma harcamalarında dalgalanmalar yaşadığı ve son yıllarda bir düşüş trendi gösterdiği söylenebilir.

3.1. Oyun Teorisi ile Değerlendirme

Güvenlik çalışmaları bağlamında oyun teorisi, devletlerin belirsizlik ve tehdit ortamında nasıl kararlar aldığını anlamak için kullanılmaktadır. Özellikle caydırıcılık, karşılıklı silahlanma ve stratejik denge durumlarının analizi, bu teori ile modellenenebilir (Zagare, 2019). Türkiye ile Yunanistan arasındaki güvenlik ikilemi, bir "tutsak ikilemi" yapısına benzemektedir; çünkü her iki taraf da iş birliği yapsa daha yüksek fayda elde edecek olmasına rağmen, karşı tarafın niyetinden emin olamama nedeniyle silahlanmayı rasyonel bir tercih olarak görmektedir. Bu durum, güvenliğin daha fazla güvenlikle değil, daha fazla güvensizlikle sonuçlanmasına neden olmaktadır.

Bu nedenle oyun teorisinin güvenlik çalışmaları içerisindeki önemi sadece teorik değil, aynı zamanda uygulamalıdır. Kriz yönetimi, askeri denge, caydırıcılık ve silahsızlanma gibi alanlarda stratejik karar alma süreçlerinin modellenmesi yoluyla karar vericilere analiz imkânı sunar.

Bir önceki bölümde yer alan verilerden hareketle Türkiye'nin savunma harcamalarında azalma eğilimi görülürken Yunanistan'ın savunma harcamalarının bir artış gösterdiği, yine de iki ülke arasında önemli farklar olduğu anlaşılmaktadır. Bu senaryonun devam ettiği eşanlı bir oyun inşa edelim:

Tablo 1. Türkiye ve Yunanistan'ın Silahlanma/Silahlanmama Eylemlerine Göre Getiri Matrisi

		Yunanistan	
		Silahlanmamak	Silahlanmak
Türkiye	Silahlanmamak	(5,5)	(1,4)
	Silahlanmak	(4,1)	(3,3)

Türkiye ve Yunanistan silah stoklarını artırarak maliyetli olan yolu seçebilir. Birinin silah üstünlüğüne sahip olması, ona daha yüksek getiri sağlar, ancak diğerine en kötü getiriyi sağlar. Silahlanmamak her ikisi için de en iyisidir.

Her iki ülkenin de en yüksek faydayı elde etmek için "Silahlanmak" stratejisini tercih ettiği görülmektedir. Bu strateji sonucunda her iki ülke de 3 birimlik fayda elde etmektedir (3,3). Ancak, eğer her iki oyuncu da "Silahlanmamak" stratejisini tercih ederse, her ikisi de daha yüksek fayda elde edebilirler (5,5). Bu durumda, oyuncuların bir açmazda olduğu söylenebilir, çünkü her iki oyuncu da kendi çıkarlarını düşünerek "Silahlanmak" stratejisini tercih ediyor, ancak aslında toplam faydayı artıracabilecekleri "Silahlanmamak" stratejisini uygulamıyorlar. Bu tür bir durumda, oyuncuların birlikte çalışarak daha iyi sonuçlar elde edebilecekleri bir işbirliği veya koordinasyon gündeme gelebilir.

Saf strateji Nash dengesi, her oyuncunun tek bir stratejiyi saf bir şekilde seçtiği bir durumu ifade eder. Bu durumda, oyuncuların kararları değiştirmeyecek ve başka bir stratejiye geçmeyecekleri bir denge noktası bulunmaktadır.

Verilen tablodaki değerlere göre saf strateji Nash dengesini bulmak için her oyuncunun en iyi sonucu veren saf stratejisini belirlememiz gerekiyor. Yunanistan için en yüksek sonucu veren saf strateji "Silahlanmamak"tır. Türkiye için ise en yüksek sonucu veren saf strateji "Silahlanmak"tır. Bu durumda, saf strateji Nash dengesi "Silahlanmamak" ve "Silahlanmak" stratejileridir. Her iki ülke de en iyi sonucu elde etmek için bu stratejileri saf bir şekilde uygulamalıdır.

Tablo 2. Karma Stratejiye Olasılık Dağılımına Göre Getiri Matrisi

		q	1-q
		Yunanistan	
		Silahlanmamak	Silahlanmak
p	Silahlanmamak	(5,5)	(1,4)
Türkiye	Silahlanmak	(4,1)	(3,3)
1-p			

Karma strateji birden çok stratejinin olduğu durumlarda karşımıza çıkmaktadır. Bazı oyunlarda birden fazla denge söz konusu olabilir. Bu durumda karma stratejiler, oyuncular için en iyi karar strateji demeti sunar. Böylece oyuncular, rakiplerine karşı hamlelerinin bir kısmında bir strateji, diğer kısmında ise farklı bir strateji ya da stratejiler uygulama fırsatı bulurlar (Rasmusen, 2006). Örneğimiz için Karma Strateji Nash dengesi bulmak istersek:

Türkiye'nin "silahlanmamak" stratejisini tercih etmesi olasılığını "p" ile silahlanmak olasılığını ise "1-p" olarak tanımlayalım. Bu durumda:

- 1- Türkiye'nin "silahlanmamak" stratejisinden beklenen getirisi $5q + 1(1-q) = 4q+1$
- 2- Türkiye'nin "silahlanmak" stratejisinden beklenen getirisi $4q+3(1-q) = q+3$
- 3- Türkiye iki strateji arasında kayıtsız olmalı, bunun sonucunda

$$BD1(\text{Silahlanmamak}) = BD2(\text{Silahlanmak})$$

$$4q+1=q+3 \Rightarrow q=2/3$$

Yunanistan'ın "silahlanmamak" stratejisini tercih etmesi olasılığını "q" ile silahlanmak olasılığını ise "1-q" olarak tanımlayalım. Bu durumda:

- 1- Yunanistan'ın "silahlanmamak" stratejisinden beklenen getirisi $5p + 1(1-p)$
 $= 4p+1$
- 2- Yunanistan'ın "silahlanmak" stratejisinden beklenen getirisi $4p+3(1-p)$
 $= p+3$
- 3- Yunanistan iki strateji arasında kayıtsız olmalı, bunun sonucunda

$$BD1(\text{Silahlanmamak}) = BD2(\text{Silahlanmak})$$

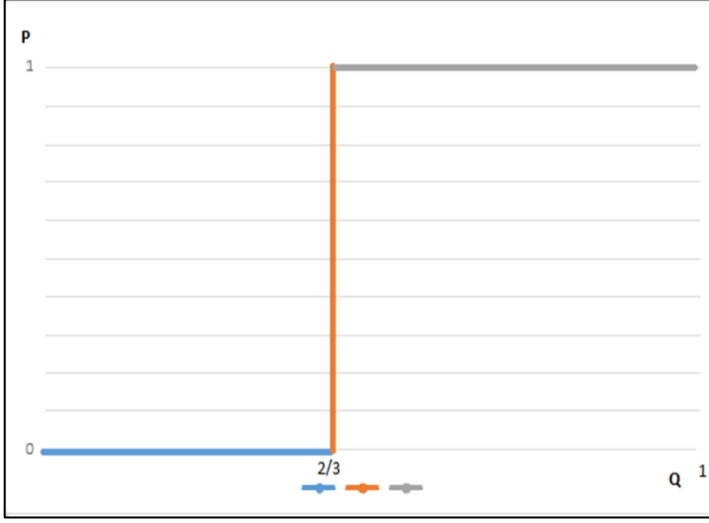
$$4p+1=p+3 \Rightarrow p=2/3$$

Karma strateji nash dengesi

$$= [(2/3 \text{ silahlanmamak}, 1/3 \text{ silahlanmak}), (2/3 \text{ silahlanmamak}, 1/3 \text{ silahlanmak})]$$

Türkiye, silahlanmamak stratejisini 2/3 olasılıkla ve silahlanmak stratejisini 1/3 olasılıkla uygular. Yunanistan ise silahlanmamak stratejisini 2/3 olasılıkla ve silahlanmak stratejisini 1/3 olasılıkla uygular.

Bu denge noktasında, her iki oyuncunun da stratejilerini değiştirmeye teşvik edecek bir avantajları yoktur. Eğer bir oyuncu stratejisini tek taraflı olarak değiştirirse, kendine zarar vermiş olur. Bu durumda, oyuncuların stratejilerini sabit tutarak en iyi sonucu elde etmeleri için teşvik edilirler. Her bir ülkenin en iyi tepki fonksiyonunu grafiklerle gösterelim.

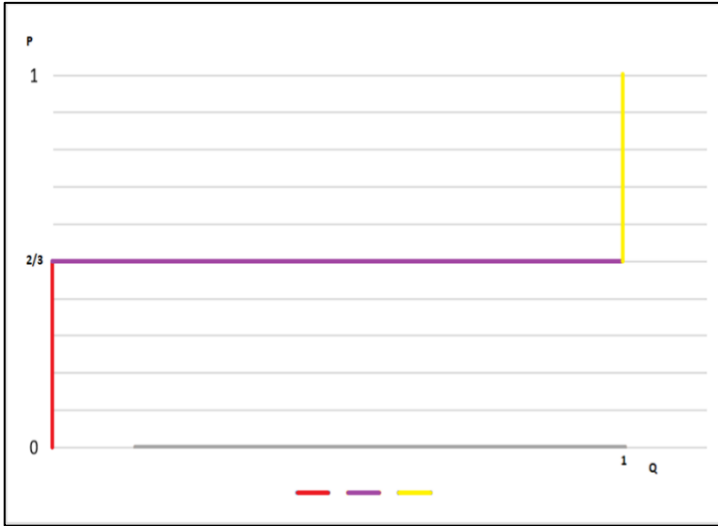

Grafik 3. Türkiye'nin en iyi tepkisi grafiği

Silahlanma (yani $p = 1$) eğer $4q+1 > q+3$, yani $q > 2/3$ olduğunda rasyoneldir.

Silahlan veya Silahlanma (yani $0 \leq p \leq 1$) eğer $4q+1 = q+3$, yani $q = 2/3$ olduğunda mümkündür.

Silahlan (yani $p = 0$) eğer $q+3 > 4q+1$, yani $q < 2/3$ ise olasıdır.

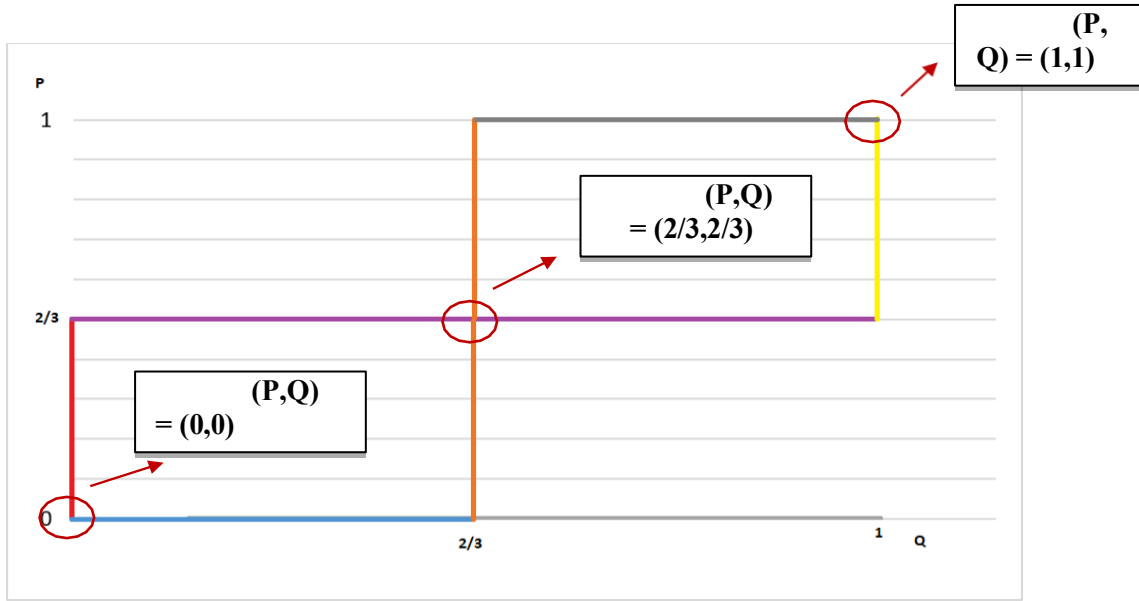

Grafik 4. Yunanistan'ın en iyi tepkisi grafiği

Silahlanma (yani $q = 1$) eğer $4p+1 > p+3$, yani $p > 2/3$ olduğunda rasyoneldir.

Silahlan veya Silahlanma (yani $0 \leq q \leq 1$) eğer $4p+1 = p+3$, yani $p = 2/3$ olduğunda mümkündür.

Silahlan (yani $q = 0$) eğer $p+3 > 4p+1$, yani $p < 2/3$ ise olasıdır.

Grafik 5. Türkiye ve Yunanistan'ın en iyi tepkisi grafiği

4. Sonuç

Türkiye ve Yunanistan arasındaki güvenlik ikilemi, her iki ülkenin savunma harcamalarını artırmasına yol açmaktadır. Oyun teorisi ve politika analizi kullanılarak yapılan değerlendirmeler, her iki ülkenin de güvenliklerine ve savunma yatırımlarına neden bu denli önem verdiğini kavramak açısından anlamlıdır. Sayısal veriler aracılığıyla, Türkiye ve Yunanistan'ın savunma harcamalarındaki yıllara dayalı değişim analiz edilmiştir. Bu değişim, iki ülkenin karşılıklı güvensizlikten beslenen bir güvenlik açmazı içinde hareket ettiğini ve tehdit algılarının, politika tercihlerine doğrudan yansıdığını göstermektedir. Bu bağlamda, taraflar birbirlerinin savunma kapasitelerini tehdit olarak algıladıkça, caydırıcılığı artırma amacıyla kendi askeri kapasitelerini geliştirme eğilimi göstermektedir. Ancak, yalnızca bu veriler güvenlik ikileminin varlığını kesin olarak ortaya koymak için yeterli değildir. Güvenlik ikilemi kavramını tam olarak ortaya koymak için ülkelerin yalnız savunma harcamalarına değil; aynı zamanda politikalarına, stratejik hedeflerine, jeopolitik durumlarına ve tarihsel ilişkilerini de incelemek gereklidir.

Kaynakça

- Ahlatcıoğlu, M., & Tiryaki, F. (1998). *Oyunlar Teorisi*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayıncılık.
- Herz, J. H. (1950). Idealist Internationalism and the Security Dilemma. *World Politics*, 2(2), 157-180.
- Kugler, R. L. (2006). *Policy Analysis in National Security Affairs New Methods for a New Era*. Washington D.C.: National Defense University Press.
- McCain, R. A. (2014). *Game Theory A Nontechnical Introduction to the Analysis of Strategy*. New Jersey: World Scientific Publishing Company.
- Rasmusen, E. (2006). *Games and Information: An Introduction to Game Theory*. New Jersey: Blackwell Publishing.
- SIPRI. (2023, May 14). <https://www.sipri.org/databases/milex> adresinden alındı
- Zagare, F. C. (2019). Game Theory and Security Studies. *Game Theory, Diplomatic History and Security Studies* (s. 7-24). içinde Oxford: Oxford University Press.